

RDEČI PRAPOR

Glasilo jugoslovanske socialne demokracije.

Izhaja v Ljubljani vsaki torek, četrtek in soboto.

Naročnina za avstro-ogrsko kraje za celo leto 14 K, za pol leta 7 K, za četrt leta 3.50 K, mesečno 1.20 K; za Nemčijo za pol leta 7.90, za četrt leta 4 K; za Ameriko za pol leta 9.50 K za četrt leta 4.80 K.

Posamezna številka 18 v.

Reklamacije so poštno preste. Ne frankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo, imenovati. Kvestopna petil-vrstica (širina 88 mm) za enkrat 30 vira, večkrat po dogovoru.

32. številka.

V Ljubljani, v četrtek, dne 15. aprila 1909.

Leto XII.

Prvi majnik je delavski praznik!

NASLOVA: Za dopise in rokopise za list: Uredništvo „Rdečega Prapora“, Ljubljana. — Za denarne pošiljatev, naročila na list, reklamacije, inserate i. t. d.: Upravništvo „Rdečega Prapora“, Ljubljana, Dunajska cesta številka 20.

Vabilo na naročbo.

Sodruge in prijatelje vabimo na novo naročbo, dosedanje naročnike pa, katerim je potekla naročnina koncem meseca marca, da jo zopet obnové. Pri tem naj se ozirajo na to, da je naročnina od 1. aprila t. l. naprej nekoliko povišana z ozirom na to, da

izhaja od 1. aprila naprej

„Rdeči Prapor“

trikrat na teden in sicer v torek, četrtek in soboto ter bo veljal:

Za Avstro-Ogrske dežele:

za celo leto 14.— kron
za pol leta 7.— „
za četrt leta 3.50 „
na mesec 1.20 „

Za Nemčijo:

za pol leta K 7.90
za četrt leta „ 4.—

Za Ameriko:

za pol leta K 9.50
za četrt leta „ 4.80

Obenem prosimo cenjene naročnike, naj priporočajo naš list svojim sodrugom, prijateljem in znancem, naj ga zahtevajo po gostilnah in kavarnah, v katere zahajajo in naj nam pošljejo naslove takih znancev, ki bi ga naročili, če jim ga pošljemo na ogled.

Upravništvo „Rdečega Prapora“.

Ljubljanski volilci!

Občinski svet glavnega mesta Ljubljane se ima izpopolniti z nadomestnimi volitvami za one člane, ki so letos izstopili. Zopet priporoča liberalna stranka, ki vlada leta in leta brez vsake opozicije v mestni občini, svoje kandidate. Klerikalna stranka, ki si je v deželi pridobila odločilno, takorekoč absolutistično moč, hrepeni že davno tudi po Ljubljani in se dela, kakor bi letos hotela aktivno poseči v volitve. Naj pa že imenuje svoje kandidate ali ne — nam je to vseeno. V boju med liberalci in klerikalci ne vidimo nič drugega kakor boj dveh klik, ki sta obe delavstvu enako sovražni. Liberalci vladajo v ljubljanskem občinskem svetu in dolgoletna izkušnja kaže, da ne iščejo tam nič drugega kakor interese svoje, buržoazne, kolikor je v naših razmerah mogoče kapitalistične stranke. Dasi steje Ljubljana med manjša mesta, je vendar življenje tukaj nezasišano drago in občinski svet ni storil prav nobenega resnega koraka proti strahovitemu podraženju živila, ki goni delavstvo in sploh vse neobogate sloje v neznosne skrbi in jih obsoja na pomanjkanje, za vse izkušnje drugih mest

je ljubljanski občinski svet slep. Zakaj klika, ki vlada na rotovžu, ne misli nikdar na potrebe in koristi občinskega prebivalstva, temveč edino na interese svoje stranke in njenih vplivnejših pristašev.

Da bi zaslepila prebivalstvo, je liberalna stranka razvila silovito nacionalno agitacijo in bi tudi sedanjim volitvam rada pritiskala pečat nacionalizma. A vse to je le pesek v oči. Občinski svet je v prvi vrsti gospodarsko-upravni, ne pa politični zbor in najboljša narodna politika njegova bi bila, poskrbeti slovenskemu prebivalstvu kolikor mogoče ugodno materialno življenje. Liberalna stranka se pa upira vsaki napravi, ki bi olajšala siromašnejšim slojem boj za obstanek. Drugod municipalizirajo proizvodnjo in trgovino živila, mesa, kruha itd.; liberalni stranki v Ljubljani so take misli pregrešne. Socialnega napredka se v našem občinskem gospodarstvu sploh ne opazi. Tudi volilna reforma visi že leta in leta v zraku; vemo, da zadene odgovornost za to tudi deželni zbor, ampak samo nanj se ne more izgovarjati liberalna stranka, ker je sama zavlačila zadevo, dokler je mogla. In reforma, ki jo je sklenil občinski svet, je nad vse malenkostna, kajti najštevilnejšemu četrtemu razredu hoče priznati komaj štiri zastopnike, dočim jih imajo vsi privilegirani razredi po deset.

Občinski očetje se, kadar pridejo popolnoma v zagato, izgovarjajo, da ni sredstev za socialne naprave. Občinsko gospodarstvo je res na slabih nogah in neprenehoma se reži pošast deficitov. Brez novih dohodkov se ne more naprej. Položaj je tak, da bo moral občinski svet v dogledni dobi vzlic vsej demagogiji skleniti nove davščine. Bati se je pa, da dobe zopet siromašnejši sloji nova bremena, bogatejši pa nove koristi.

Razmere v ljubljanski občini se ne morejo izpremeniti, dokler ne pride v mestno zbornico nekaj načelne opozicije. Že mnogokrat smo naglašali, da se mora vsak zbor, v katerem deluje ena sama stranka brez vsake opozicije, izpremeniti v kliko in se mora v njem vgnezditi nedelavnost. Kjer se nikdar ne javljajo nasprotni nazori, da bi se razvijal duševni boj, je stagnacija neizogibna; in če so povrh še interesi večine prebivalstva brez zastopstva, mora egotzem manjšine postati absoluten. Tako je v Ljubljani in drugače ne bo, dokler se ne oglasi v zbornici krepka, ne demagoška, pač pa načelna opozicija.

Iz vseh teh razlogov je sklenil okrajni odbor jugoslovanske socialno-demokratske stranke v Ljubljani, da se tudi letos aktivno udeleži občinskih volitev ter pozivlje volilce tretjega razreda, naj se otresejo vsakovrstnih neopravičenih predsodkov ter naj složno glasujejo za sledeče kandidate:

Etbin Kristan,

pisatelj v Ljubljani;

Ivan Mlinar,

tiskar v Ljubljani;

Jernej Vilhar,

sprevodnik juž. žel. v Ljubljani.

Volilci!

Kdor želi, da pride v upravo ljubljanske občine res napreden duh, kateremu ne zadostuje sempitam kakšna protiduhovniška fraza, naj zapiše na svojo glasovnico imena naših kandidatov in naj jo tako odda. Prava naprednost se ne more ustavljati tam, kjer se začenjajo interesi te ali one posamezne klike, ampak mora imeti velike in visoke cilje in mora neumorno delovati tako, da se jim neprenehoma približuje. Napredno je delo, ki se ne da premagovati od razmer, vedno se izpreminjajočih, temveč ki v vsakih razmerah išče kar je najboljšo in premaguje kar je slabo. Take naprednosti pa doslej ni bilo v ljubljanskem občinskem gospodarstvu in je ne bo, dokler ne postane mestna zbornica bojno polje, na katerem se bodo kosali vsi nazori in bodo zastopani vsi interesi prebivalstva. To če doseči socialno-demokratska stranka in kdor razume, da je to edino zdravo načelo, bo glasoval za njene kandidate.

Treba je pa v teh dneh, da je vsak sodrug agitator, ki pojasni svojim sovolilcem socialno-demokratsko stališče in jim dokaže, da je socialno-demokratska zmaga koristna vsemu prebivalstvu.

Torej — na delo!

Okrajni odbor

jugoslovanske socialno-demokratske stranke.

Mir je naša zahteva!

Govor poslanca sodruga dr. Adlerja na seji državnega zbora dne 26. marca.

Na zadnji seji predvelikonočnega zasedanja, dne 26. marca, so vložili poslanci dr. Adler, Daszynski, Němec, Pittoni in Vitijk v imenu socialno-demokratskega kluba sledeči

nujni predlog:

„Vlada se poziva, naj izvršuje v polni meri svoj ustavni vpliv na skupno vlado in jo napravi, da tudi zanaprej energično in vztrajno nadaljuje svoje prizadevanje za ohranitev miru.“

Nujnost in predlog je vtemeljeval poslanec dr. Viktor Adler

s sledečim govorom:

Če Vam še ob taki pozni uri, v trenutku, ko hoče zbornica zaključiti svoje delo, podajamo svoj predlog, storimo to, ker menimo, da se zbornica, če spoznava svoje dolžnost, ne sme raziti, ne da bi sklenila

izjavo svoje volje

v življenskem vprašanju, v katerem je danes za nas, za državo in za narode vse na kocki. Zdi se nam, da je izključeno, da bi se razšel parlament, ne da bi zastopniki narodov izrekli, kaj čuti ljudstvo samo ob nevarnosti vojne, kaj hoče ljudstvo samo v tej stvari. Dolge mesece že imamo pred seboj težko nevarnost in če smo porabili vsako priliko, da se je slišal v tej zbornici glas naše stranke ter smo izjavljali da

hoče delavno ljudstvo mir,

se nam zdi danes, da vse to ne zadostuje več, ampak mi želimo — in jaz mislim, da mora to biti tudi Vaša želja, — slovesno izpričati svojo voljo za mir.

Zdi se, da se je vojna nevarnost danes zmanjšala. V tem trenutku nočemo preiskovati, kje so vzroki, kje povzročitelji vojne nevarnosti, ki je mesece in mesece plavala ne le nad našimi narodi, temveč nad vso Evropo in ki se žal vsak hip lahko zopet pojavi. Prišel bo čas, ko se bodo morali zagovarjati tisti, ki so odgovorni. Danes hočemo pibiti, da so tisti, ki plačujejo vse s svojo krvjo, tisti, katerih kri plačuje ugled dinastij in vso slavo vseh državnikov, da so široke množice prebivalstva složne, kadar se kliče:

vojne nočemo,

mir hočemo; ne velike vojne, ne svetovne vojne, ne vojne na tri strani, pa tudi ne male vojne (živahno odobravanje in ploskanje), tudi lokalizirane vojne nočemo! In prav danes, ko na svojo radost lahko konstatiramo, da je najtežje premagano, da je minila največja nevarnost, prav danes, ko izjavljajo naši državniki, ki so odgovorni za našo zunanjo politiko, da je odstranjena vojna nevarnost, ne da bi kaj trpelo tisto, kar imenujejo ugled države; danes dvigamo s podvojeno resnobo svoj svareči glas, ker slišimo zbor onih drugih, ker slišimo vsak dan zbor bolj ali manj oficioznega časopisja, čigar vojneželjni članki so v nasprotju z jezikom, ki ga oficijelno govori naš zunanji urad. (Pritrjevanje.) Konec prih.

Politični odsevi.

* **O črnogorskem vprašanju** je avstro-ogrski poslanik v Rimu izročil italijanskemu uradu za zunanje zadeve izjavo, da soglašajo z znanimi izpremembami članka 29 berlinske pogodbe, s čemer se razširja suvereniteta Črne gore. Avstrijska izjava se pošlje vsem velesilam, ki so podpisale berlinsko pogodbo.

* **Med Japonsko in Anglijo** se kaže že nekaj časa nesporazum: dosedanja zveza teh dveh držav se je nedvomno omajala. Zadnje dni pa prihajajo celo poročila, da je Japonska odpovedala dosedanje zvezo, da pa sklene Anglija namesto tega alianco s severnoameriskimi Zedinjenimi državami. Seveda v vseh teh vprašanjih ne odločujejo prizadeti narodi, temveč diplomacija, ki zastopa interese dinastij in kapitalistov. Na Japonskem so postali nezaupljivi, ker se je po njihovem mnenju Anglija preveč sprijaznila z Rusijo; v vzhodni Aziji si pa japonski in ruski kapitalistični interesi danes prav tako nasprotujejo kakor pred rusko-japonsko vojno. Po drugi strani se pa opaža že nekaj časa zbljevanje med Japonsko in Indijo, kjer upajo prav resno, da se s pomočjo Japoncev prejalšalej odrešejo angleškega gospodstva, ki jih strahovito izkorišča. Če se res sklene angleško-ameriška zveza, se v njej ne more iskati jamstvo za svetovni mir. Toda takega jamstva ne daje v naši družbi sploh nobena politična zveza. Vsa mednarodna politika je izliv svetovne kapitalistične konkurence; dokler se svet ne odreše te, je vojna nevarnost vedno na dnevnem redu.

* **Na Turškem** se množe notranji nemiri. Revolucijo Miadoturkov so večinoma izvršili častniki, posledica je pa ta, da vojaštvo boljbolj politizira in da se dvigajo tudi reakcionarni elementi v armadi. V Carigradu, zlasti v sultanovi palači, imajo že nekaj časa opraviti s politično nezadovoljnimi vojniki. V ponedeljek zvečer so nazadnjaški vojniki vprizorili v Carigradu pravo ustajo. Nasčuvali so jih mohamedanski klerikalci, ki vidijo v konstituciji nevarnost za predpravice islama.

* **Turški pristaniški delavci v Tripoliju** so napadli neko italijansko trgovsko ladjo in sneli z nje laško trgovsko zastavo. Laška vlada je poslala v Tripolis vojno križarko «Varese», da varuje laške podanike pred eventualnimi napadi.

* **V Perziji** se očitno pripravljajo resni dogodki. Pri Enseliju na južnem obrežju kaspiskega jezera sta dve ruski ladji izkrcali 400 vojakov; v Abu-Seheru v perzijskem zalivu je pa angleška bojna ladja postavila vojake na kopno. Obenem je pa angleška vlada izdala naredbo, da se ima Kajberski prehod med Perzijo in Indijo, ki ga večinoma rabijo karavane, zapreti za nedoločen čas.

Castro — **izgnan.** Iz Pariza se poroča: Bivši predsednik venecolanske republike, Castro, ki izkuša s pomočjo nekaterih pristašev preucniti sedanje venecolansko vlado in z oboroženo močjo zopet priti na krmilo, je prišel v Port de France, glavno mesto francoskega otoka Martinique v zapadnoindijskem arhipelu. Francoska vlada mu je naznanila, da mora zapustiti otok in je v soboto ponovila ukaz z dodatkom, da bo eventualno s silo odpravljen na ladjo, a če bi se upiral, da se lahko kaznuje z ječo. Castro se je branil ter je poklical odvetnika in zdravnika, ki naj bi bil dognal, da je bolan in nesposoben za potovanje. Od francoske vlade je zahteval daljši termin za odpotovanje. Guverner in generalni prokurator sta odklonila prošnjo ter sta zagrozila s silo. Občinstvo je zelo razburjeno. — Castro je bil končno odpravljen na ladjo «Versailles», ki je ob 9. zvečer zapustila Fort de France in je namenjena za St. Nazaire v okraju Spodnje Loire.

Domače vesti.

Födransperg.

Pred tržaskim porotnim sodiščem je bil obsojen na vislice Julij plemeniti Födransperg. Obsojenec je umoril šansonetko Luciene Fabre, ki jo je bil nalašč privabil na lastni dom, v osamljeno hišo pri Rojanu, da bi jo umoril in oropal. Po izvršenem umoru je Födransperg razsekal truplo na sedem delov in lepo zavil v pakete. Najprej je odnesel prvi paket, v katerem je bila glava umorjenke, y morje. Toda 2 uri pozneje je neki ribič potegnil glavo iz morja in na papirju, v katerem je bila glava zavita, so našli naslov morilca: Julij pl. Födransperg, Rojan 272.

Popoldne istega dne je bil morilec v zaporu in hišna preiskava je dognala, da se je tam izvršil umor. Našli so dragocenosti v vrednosti par tisoč kron, ki so bile last umorjenke; našli so denar in tudi šest delov trupla umorjenke. Preiskovalni sodnik je dognal tudi, da je Födransperg poplačal z oropanim denarjem nekaj dolgov.

Mi smo sledili razpravi na porotnem sodišču, če ne drugače, po tržaskem «Piccolu», ki je izhajal štirikrat na dan v 50.000 izvodih ter prinašal dobesedno vso razpravo. In zdi se nam, da ne samo uboga šansonetka, ampak tudi pravica je bila sedaj razsekana na kose.

Ne morda ona pravica, s katero se bavijo pesniki in filozofi, toda ona, ki jo izvršuje država z nalašč zato nastavljenimi uradniki, ki imajo nalogo skrbeti, da se mora ravnati državljani natančno po predpisih stare knjige in v katerem so tudi detajlirane v posebno fineso vse kazni onim, ki te predpise prekorajajo.

Za nas ni to prvi zločin na svetu. In ravno sedaj nam prihaja v spomin, da se je v Italiji izvršil preteklo leto enak zločin. Neki Olivo je umoril lastno soprogo, jo razsekal in vrgel tiste pakete v morje. Tudi tam, kakor tu, se je vršila porotna obravnava in tudi tam je državni pravdnik govoril vehementno proti morilcu in rabil besede, ki imajo poseben namen, napraviti globok vtis na porotnike, da se doseže osveta proti morilcu in da se ga vidi v kratkem viseti na vislicah...

Toda porotniki so oprostili. Bil je škandal. Ampak zdelo se jim je, da sodi morilec v norišnico. Take norišnice se ni, ker oficijelna pravica ne pozna znanosti in vede in morilec Olivo se izprehaja popolnoma svoboden po Italiji.

Značilno je samo to, da je šest mesecev po razpravi državni pravdnik Cisotti zmrnel in da se sedaj nahaja v norišnici...

Če se povrnemo v Trst, na naše porotno sodišče, ne moremo zamolčati, da nam je bilo zelo zoperno, slediti tej razpravi.

Spominjamo se, da je predsednik sodnega dvora rekel porotnikom: «Glejte, gospodje, tu je bilo zavito truplo umorjenke; platno je bilo deinfekirano, ampak še močno diši po mrliču... Če se gospodje hočejo prepričati?»

In porotniki z gausom: «Hvala, gospod predsednik!»...

In nam se zdi, da je vladal v tej sodni dvorani grozen mrtvaški smrad; prvič umorjene Luciene Fabri in drugič mrtvaški smrad obtoženca, za katerega se je pripravljalo dovoljeni zakoniti umor na vešalih.

Obsodba je bila izrečena že prej nego se je dejansko razglasila v imenu postave. Čitajte na primer obtožnico in skoraj vsak tretji stavek pravi: «S hladnim prevdarkom, s premišljenim cinizmom, s studirano zlobnostjo je obtoženec izvršil grozovit, pretresljiv umor, da bi oropal ubogo žrtev.»

In govor državnega pravdnika? O tem je sploh boljše molčati. Omenimo le sledeče: «Poglejte, gospodje porotniki, kako je obtoženec inteligent, normalen, razsoden, razumen, miren!»

Ali smo mnenja, da se je v istem trenutku Födransperg občutil popolnega, velikega, skoraj bi rekli nadčloveka. Posebno tudi, če se pomisli, da so zdravniški izvedenci trdili:

Födransperg je zdrav, močan, čil. Njegovo srce, njegova jetra, njegova črepinja, njegovi živci, sploh vsi deli njegovega telesa so najnormalnejši in najregularnejši. Seveda, da se človek popolnoma normalen, kakor zahteva kazenski zakon, ne dobi na svetu. Toda obtoženec se najbolj približuje temu. Njegov spomin je izvrsten; ni nervozen, ni alkoholist, kakor nima nobenih znakov alkoholizma pri pradedih in starših. V govoru je zmeren, v dejanjih hladen, premišljen, precizen. Smatramo ga za normalnega in zavednega in izključujemo možnost, da bi bil izgubil pamet tudi samo za trenotek. On je odgovoren, popolnoma odgovoren za svoje dejanje in mi smo prišli do zaključka, da ga je pripeljal do tega edino le egoizem in stremljenje po dobičku.

In glejte, kaj se je zgodilo. Porotniki so zanikali glavno vprašanje, ki se je približno glasilo tako-le: Jeli Födransperg kriv zavratnega umora z roparskim namenom?

Porotniki so rekli: Ne, ni kriv!

In kaj so sklenili porotniki? Čujte in strmite: «Födransperg je kriv zavratnega umora, ampak brez roparskega namena.»

Človek, ki ga umori brez vzrokov in brez posebnega namena je — norec! Toda porotniki so rekli, da je — pameten!

Res je, da se sklep porotnikov nekoliko krega z zdravo pametjo in da je v protislovju z vsako logiko, toda Födransperg bo visel na vešalih, Luciene Fabri je bila umorjena in razsekana in gospa pravica je še enkrat tepena!

— **Občinska volitev v tretjem razredu** v Ljubljani je v ponedeljek, dne 19. aprila od osmih dopoldne do dveh popoldne. Tretji razred voli v dveh oddelkih in sicer volilci z začetnimi črkami A do L v «Mestnem Domu», dohod iz Strelških ulic, volilci z začetnimi črkami M do Ž pa tudi v «Mestnem Domu», dohod pa od strani mestne ledenice. Če bi bilo treba ožje volitve, se vrši v torek, 20. aprila od 8. dopoldne do 2. popoldne.

— **O volilni pravici za občino** določa ljubljanski volilni red sledeče: § 3. Volilno pravico je praviloma izvrševati osebno. O tem so naslednje izjeme: 1. Nesamovlastne osebe izvršujejo volilno pravico po svojih zastopnikih, v zakonski družbi živeča žena po svojem možu, vsaka druga, samovlastna ženska po pooblaščenca. Zadnje določilo velja tudi o tistih omeženih ženskah, katerih mož bi bil po § 10. izključen od pravice voliti. Ima li nesamovlastna oseba več zastopnikov, smejo ti zanjo samo po enem pooblaščenca izvrševati volilno pravico. — 2. Osebe, katere so iz občine odsotne zaradi oskrbovanja občinskih ali drugih javnih opravil, smejo postaviti pooblaščenca v izvrševanje svoje volilne pravice. — Ravno tako smejo 3. posestniki v občini ležečih posestev ali v občini izvrševalnih obrtnih podjetij, ako so naseljeni v drugi občini, pooblastiti svojega postavljenega oskrbnika ali obrtnega upravitelja, da v njih imenu izvršuje volilno pravico. § 7. Le samovlastni avstrijski državljani, katerim ne nasprotuje nobeden v § 10. navedenih izključevalnih razlogov, smejo volilno pravico v imenu drugega izvrševati kot zastopniki in, ako imajo sami pravico voliti, tudi kot pooblaščenca. Pooblaščenec sme zastopati samo enega takega, ki ima pravico voliti in se mora izkazati s pooblastilom, v zakoniti obliki izdanim in zaznamenojučim volitev, za katero je podeljeno. Tako pooblastilo, ako se ni izgubilo veljavnosti, upravičuje pooblaščenca, pri dotični volitvi izvrševati vsako z volilno pravico združeno oblast. Ustne in telegrafne odredbe glede podelitve pooblastila nimajo nobene moči. Ravno to velja glede preklica pooblastila izvzemši ta slučaj, kadar pooblastnik preklic pooblastilo osebno pred volitveno komisijo, predno je pooblaščenec kot tak oddal glas. Sprejema pooblastila ni na poti izvrševanju svoje volilne pravice.

— **Volilcev** je v tretjem razredu 2749.

— **Ljubljanski sodrugi** imajo te dni lepo priliko, poslužiti svoji stranki in svojim interesom, če se toliko potrudijo, da pazijo liberalnim agitatorjem nekoliko na prste. Kdor ni politični novorojenec, ve, da niso skrivnosti in umetnosti volilnega sleparstva nikomur tako znani in da nima nihče toliko prakse na tem polju kakor liberalci. Marsikatero liberalno zmago ni priboril nihče drugi kakor denar; vkljub vsem zakonom o volilni svobodi je ni volitve v Ljubljani, ob kateri se ne bi dobilo pijače in golaža; izmenjavanje volilnih listkov, nabiranje pooblastil i. t. d. je ob takih prilikah epidemično. Končno pa prihajajo gospodje še kakor znani farizeji, ki je hvalil boga, da ni tak kakor tisti. Potrebno je torej, da se enkrat organizira nadzorovanje liberalne «agitacije» in da se vsaka zasačena sleparija takoj prime. Opozarjamo pa, da nikakor ne zadostuje navadno naznanilo, tudi je veliko vprašanje, če zadostuje, izročiti sleparja policaju. Treba je, da se takoj zahteva natančen zapisnik in navedejo priče. Osem dni pozneje naznanjati stranki, da se je tualitam zastoj pilo, da je ta ali oni trgal listke, ne pomaga nič. Treba je v tem oziru brezpogojne strogosti.

— **Nesreča v Idrijskem rudniku.** Dne 6. aprila popoldne so se peljali štirje delavci na «šali» v jamo. Kar se utrga vrv, in «šala» je bliskoma nekaj metrov padla, predno je varnostna priprava delovala in ustavila «šalo». Seveda so se delavci pretresli, a ostalo bi bilo pri tem, da ni padla vrv na «šalo» ter najbrže udarila delavca Bogataja na nogo ter mu jo zlomila.

— **Zaupniki na Goriškem**, ki so dobivali po več iztisov lista, naj blagovolijo takoj odračunati. Kdor ne bo odračunal, temu ustavimo list.

— **Klerikalci zidajo ljubljansko vseučilišče** — seveda na papirju. Naskočiti hočejo ljubljansko občino; v ta namen je nastopil deželni odbor odzgoraj, Kregar in Stefe pa nastopata od spodaj. Pritožila sta se namreč proti sklepu občinskega sveta, ki je sklenil prodati parcelo zemljišča, na katerem je vojaško preskrbovališče, «Ljubljanski kreditni banki». Pritožbo vtemeljujeta s tem, da je svet prodan za premajhno ceno. O tem bi bilo vredno govoriti. Da ni nobenega povoda, prodajati denarnim zavodom, ki si delajo dobiček, zemljišča ceneje kakor drugim, je jasno. Ampak klerikalna pritožba gre dalje, pa zahteva od deželnega odbora, da «naj stori primerne korake, da bo ta prostor ohranjen za zgradbo slovenskega vseučilišča». To je pa vendar demagogija najnižje vrste,

s katero se hočejo klerikalci nerazsodnim ljudem kazati največje zaščitnike slovenskega vseučilišča. Toda medvedova koža se ne prodaja, dokler ni medved ustreljen in določiti slovenskemu vseučilišču stavbišče, ko še nihče ne ve, kdaj in kje bo to vseučilišče, je vendar nekoliko prehudo. Če bo enkrat vseučilišče sklenjeno, gotovo ne bo težko, dobiti stavbišča in nikjer ni zapisano, da bi se morala zidati univerza prav tam, kjer je prostor najdražji. Vidi se torej, da klerikalcem ni pritožbe diktrala skrb za občinske koristi, ampak edino prosti agitacijski nameni.

— **Deželnozbornski mandat je odložil liberalni poslanec Plantan.** Naznanil je to županstvu dolenskih mest in trgov s sledečim pismom: «Slavno županstvo! Čast mi je svojim velecenjenim gg. volilcem javiti, da sem danes svoj mandat kot deželni poslanec dolenskih mest odložil. Razmere v narodno-napredni stranki so se tako spremenile, da mi ni več mogoče še dalje v deželnem zboru sodelovati. Zahvaljujem se iskreno za izkazano zaupanje vsem volilcem gg. volilcem in umaknem se z današnjim dnem iz političnega življenja.»

— **O umoru v Dravljah** se poroča, da je starega Tometa ubil njegov lastni osemnajstletni vnuk. Na sled so prišli morilcu vsled tega, ker je bil poleg mrliča na krtni viden odtisk podplata, s katerega se je jasno videlo, da je bil podplat zakrpan in da sta manjkala dva žeblja. Čevljs prav takim podplatom so našli pri vnuku umorjenega, pri katerem je stanoval. Zaprli so njega in ženo umorjenega, ker je na sumu, da je skrivna zločina. Baje je stari Tome nameraval vnuku zapustiti vse svoje premoženje, ta pa ga je umoril, ker se je bal, ga bi stari utegnil preveč zapraviti.

— **Koroški deželni zbor** šteje po novih volitvah 1 socialnega demokrata, 2 slovenska klerikalca, 2 nemška krščanska socialca, 31 nemških nacionalcev, 6 ustavovernih veleposestnikov in 1 virilista, krškega škofa. Prihodnji deželni glavar bo najbrž baron Leop. Aichelburg-Labia.

— **Na železniškem tiru zaspal.** Pretečeni teden se je vlegel blizu postaje Rateče na Gorenjskem železniški delavec Janez Kerštajn iz Kranjske gore na železniški tir, da bi se odpočil. Medtem je zaspal in ni zapazil, da prihaja vlak, ki ga je povozil, da je bil na mestu mrtev.

— **Napad.** Sprejeli so v gorisko bolnišnico 40 letnega čevljarja Viola iz Mirna, kateri je bil, kakor se čuje, napaden, ko se je vračal iz Brestovice domov, od dveh, ki sta ga zamenjala z nekim Fr. Pahorjem. Ranjen je z nožem na več krajih telesa.

— **Železniške nesreče.** Pred vhomom v predor pri postaji Reka je padel s stroja kurjač M. Božič. Stroj mu je noge popolnoma zmlincil in skoro odtrgal od telesa. — Skoro ob istem času je zmečkal premikaču Miju Komadinu na postaji med premikanjem voz levo roko.

— **Vojaški nabor na Goriškem** bo letos: V Gradišču ob Soči 28. in 29. aprila; v Krmini 26. in 27. aprila; v Gorici za okolico 24., 25., 26., 27., 28. in 29. maja; v Gorici za mesto 30. aprila in 1. maja; v Ajdovščini 1. in 2. junija; v Kanalu 4. in 5. junija; v Tolminu 7. in 8. maja; v Cerknem 10. maja; v Kobaridu 3. maja; v Bovcu 5. maja; v Komnu 11. in 12. maja; v Sežani 7. in 8. maja; v Trzinu 27. in 28. maja; v Cervinjanu 1., 2., 3. 4. junija.

— **Smrten padec.** V sredo pop. ob 4. in pol je popravljal neki 23 letni podajač Anton Gri iz Novevasi okoli 3 in pol metre visoki, z opeko pokriti vhod v dvorišče neke hiše gosp. Forgarja v Pevni na Goriškem. Ko je odkril eno stran strehe, je izgubila streha seveda ravnotežje in zgrudil se je ubogi mladenič na cesto. Materijal strehe je padel nanj, tako da mu je privrela kri skozi ušesa, nos in usta in ostal je v par minutah mrtev. Nekoga malega fantiča, kateri je gledal, ko je ponesrečenec popravljal streho, pa je samo malo popraskalo po glavi.

Lesnim delavcem.

Ker traja izprtija dunajskih mizarjev še vedno, razposilila odbor pomočniškega zbora pri mizarški zadruzi na Dunaju vsem organizacijam lesnih delavcev po državi sledeči poziv:

Strokovni tovarishi, pozor!

Na Dunaju je ta čas še vedno okroglo 3000 mizarških pomočnikov izprtih. In na podporni sklad zveze je navezanih tudi domalega 800 brezposelnih sodrugov, skupaj torej okroglo 4000 pomočnikov, ki so brez dela.

Ker se pa ta boj, ki ga bijejo dunajski pomočniki, kakor kažejo vse okolščine, zna zavleči še mesece, prosimo vsakega posameznega sodruga osebno in nujno, da skrbi za to:

1. da ne potuje noben mizarški pomočnik na Dunaj in

2. da se vsako prosto mesto ali prilika za delo te stroke takoj, morda potem dopisnice naznani, da se nam na ta način omogoči, pošiljati naše brezposelne in neoženjene sodruge z Dunaja.

Akoprav je naš položaj ugoden, vendar prosimo sodruge, da nas kolikor je v njihovi moči, podpirajo.

S kolegalnim pozdravom!

Za odbor pomočniškega zbora dunajskih mizarjev:

L. Widholz
načelnik.

Dopisi.

— **Iz Pazina** smo dobili sledeči humoristični popravek, ki ga objavljamo, dasi nikakor ne odgovarja zakonitim določbam, ki veljajo tudi za patrevardijane. Kuriozni popravek se glasi:

«Speštovano uredništvo! Sklicajoč se na paragraf 19. tiskov. zakona z dne 17. dec. 1862, drž. zak. štev. 6 ex 1863 zahtevam z ozirom na dopis objavljen pod zaglavjem: Pazin. «Cvetka iz samostanskega vrta», v štev. 28 Vašega lista, da sprejmete v zakonitem roku na istem mestu in z istimi črkami nastopni stvarni popravek: 1. Italijanska gimnazija ni imela svoje spovedi v franciškanski cerkvi ampak v prošljiški (župnijski); 2. Pazinski franciškani («fratri») niso spovedovali talijanskih gimnazijcev ne v samostanski in ne v župni cerkvi; 3. Pazinski franciškani («fratri») ne bi sprejeli konvikta tudi, ako bi ga jim ponujali. V Pazinu, dne 8. aprila 1909, P. Kapistran Ferlin, gvardijan.»

Tisti, ki je velecenjenemu patru gvardijanu, najbrže s posredovanjem glašovite «Pijevе družbe», sestavil to pisarijo, ima se toliko poguma, da jo imenuje «stvarni popravek! Posebno «styarna» je pač tretja točka. Če bi imeli v pazinskem samostanu manjših bratov kaj več previdnosti, bi bili opustili sploh vsako reagiranje, zlasti že zaradi tega, ker se je iz našega dopisa vsakdo lahko prepričal, da ni bilo v njem ne senca hudobnega ali škodoželjnega namena. Katoliški fratri bi lahko prepevali veselja, če bi bila kritika v vsakem časopisu tako objektivna in obzirna, kakor je v našem listu. A kaj pomaga pripovedovanje, da ni bila spoved v franciškanski cerkvi i. t. d., ko ni mogoče zamikati tega, kar je bilo najbolj stvarno, namreč onega gnusnega dejanja, s katerim se je bavilo sodišče? Zakaj vse drugo je stransko. In samo naša dobrodušnost je povzročila objavo tega «popravka».

Zadnje vesti.

Reakcionarna revolucija na Turškem.

Proti mladoturškemu odboru, ki se je prav o Veliki noči hotel preosnovati v politično stranko, se je nenadoma izvršila revolucija, ki je, sedeč po dosedanjih poročilih, strla njegovo moč. V vsem gibanju je še toliko nejasnega, da je doslej popolnoma nemogoča sodba o dogodkih, njih vzrokih in posledicah. Skoraj nesumljivo je pač, da so čudno revolucijo povzročili reakcionarni, mohamedansko-verski elementi, kar izpričuje velika udeležba mohamedanskih duhovnikov in njih gojencev, ter zahteva, da se zopet uveljavi takozvani šerijatski zakon. Zelo verjetno je pa tudi, da ima sultan sam prste vmes. Težje je razumeti, da se je uprla vojaščina, če se pomisli, da je bila lanjska mladoturška revolucija le zato mogoča, ker so vojaki skoraj povsod sledili svojim mladoturškim častnikom, katerim se sedaj siloma upirajo.

Nasprotje proti Mladoturkom, kolikor se je moglo opaziti, teče iz dveh virov. Na eni strani so mohamedansko-pravoverni, nazadnjaški elementi, ki so se pred kratkim združili v organizaciji «Itihati Mohamed», na drugi pa takozvana liberalna zveza, v kateri se zedinjujejo s Turki tudi Grki, Srbi, Bolgari in Arbanasi. Prvi sovražijo Mladoturke, ker jim očitajo, da prezirajo mohamedanstvo in odpravljajo stare islamske zakone; drugi pa trdijo, da so, odkar so na krmilu, pokazali nezmožnost za obsežno politiko in velike reforme. Med množicami sta pa gotovo delovala dva glavna razloga, da je našla agitacija proti mladoturkom tako ugodna tla: Njim pripisujejo krivdo, da je Turčijo definitivno izgubila Bosno in Hercegovino ter protektorat nad Bolgarijo; najbolj klerikalne je pa tudi vznemirjal namen, da bi imeli tndi kristjani služiti kot vojaki, s čemer bi bila do dobrega priznana enakopravnost nemohamedancev.

Revolucionarji so imeli uspeh in so ga deloma dosegli s krvjo. Če ni v tej zmagi nevarnost za novi red sploh, za konstitucijo in parlament, se bo kmalu pokazalo.

Dunaj, 13. aprila. Revolucionarno gibanje v Carigradu se je začelo tako: Zjutraj sta dva bataljona zasedla Zofijino džamijo in parlament; na čelu je bilo le malo častnikov, kajti večinoma so jih vojaki zaprli v vojašnici. Kmalu se je vojakom pridružila ogromna množica, ki je narasla na stotisoč glav ter je zasedla vse dohode k parlamentu. Uporni vojaki so zahtevali uveljavljenje starega šerijatnega zakona, odstranitev velikega vezirja, vojnega ministra in predsednika parlamenta ter zase generalni pardon in priznanje, da ravnajo patriotično. Množici se je pridružilo 7000 «zoff» (duhovniških gojencev). Vodja ustašev je neki podčastnik. Brzobjavne žice so po vsem mestu poroznane. Dopoldne so uporniki hoteli izvesti vojaštvo iz vojnega ministrstva, kar je preprečila kavalerija. Tuintam je prišlo do spopadov. Skoraj vsi častniki so v vojašnicah zaprti; precejšnje število jih je ubitih. Sejh il Islam (cerkveni poglavar) se je pogajal z ustaši, toda zaman. Uporniki zahtevajo tudi razpust mladoturškega odbora; predsednik parlamenta naj bi postal Ulema Mustafa a paša A sim, podpredsednik pa Armenec Lohrab. Predsednik zbornice je demisioniral, prav tako tudi veliki vezir in ves kabinet. Tudi iz pokrajna, zlasti iz Kosova in iz Albanije prihajajo vznemirjajoče vesti.

Carigrad, 14. aprila. Ponoči je bil pravosodni minister umorjen, monariski minister pa ranjen. Včeraj je bilo ubitih 18 oseb, ranjenih pa več kakor 30. Pozno zvečer je sultan izdal irade, s katerim se imenuje iz grško-turske vojne znani Eden paša za vojnega ministra in obljubuje svetost šerijatskega zakona. Sultan je sprejel demisijo kabineta. Ko se je razglasil irade, so uporniki od veselja začeli streljati, kar je povzročilo med množico, ki je mislila, da se je vnel boj, veliko paniko. Vojaštvo se je vrnilo v vojašnice. Danes je v mestu mir.

Carigrad, 14. aprila. Sinoči je imel zborni poveljni v vojnem ministrstvu zbranih 34 bataljonov in 22 topov, tudi skoraj vsa kavalerija je ostala zvesta. Za velikega vezirja je bil imenovan Tefvik paša, za zbornega poveljnika Javer paša. Uporniki niso hoteli priznati Tefvika.

Carigrad, 14. aprila. Revolucionarno gibanje nima osti proti parlamentu in ustavi; uporniki so nasprotno zahtevali podpore za svoje še ne dovolj jasne namene od poslancev. Ker pa je parlament na počitnicah, so sklicali izredno sejo tistih poslancev, ki so v Carigradu. Vsakega popularnega poslanca so pozdravljali s klici in trombami. Samo proti Mahomed Arslamu so nastopili z revolverji in so ga ubili, misleči da je Husejn Dzahid, glavni urednik mladoturškega «Tanina».

Carigrad, 14. aprila. Na poziv skopljskega poslanca Hodža Saída se je včeraj zbralo 60 poslancev na sejo, ki je trajala do pol 9. zvečer. Za predsednika zbornice so izvolili Arbanasa Jsmajl Kemala.

Carigrad, 14. aprila. Glasilo mohamedanske zveze «Volkem» objavlja odprto pismo sultanu, v katerem se pravi, da je v sultanovi roki zaključenje parlamenta in odprava ustave. Če bi kdo sultanu svetoval, da naj le za minuto zaključi zbornico, bi se moral smatrati za izdajalca domovine. Nova vlada mora biti izven strank.

Nemški cesar v Benetkah. Benetke, 14. aprila. Nemški cesar s cesarico je danes prišel sem.

Avstrijsko-srbska pogajanja. Belgrad, 14. aprila. Pogajanja med Avstrijo in Srbijo zaradi trgovinske pogodbe so na nedoločen čas pretrgana, ker Srbija izjavlja, da ne more sprejeti avstrijskih predlogov za podlago pogajanja. Avstrijske zahteve so take, da bi bil Srbiji uvoz živine v Avstrijo sploh onemogočen.

Japonsko in Anglija. London, 14. aprila. Z Japonske strani se odločno dementira vest, da bi Japonska odpovedala zvezo z Anglijo.

Hrvatski sabor. Budimpešta, 14. aprila. V vladnih krogih zanikuje, da se razpusti hrvaški sabor.

Josip Krapka umrl. Na velikonočni podjeljek je v Prostějovu umrl sodrug Josip Krapka, urednik ondotnega socialno-demokratskega lista «Hlas Lidu». Sodrug Krapka je od mladih nog deloval v stranki in si je pridobil za češko socialno demokracijo mnogo zaslug. Več let je bil tudi na Dunaju urednik glasila «Dělnické Listy», ki izhajajo zdaj dnevno. Bolan je bil že dolgo let na pljučih, vendar je bil prav do zadnje ure na delu. Star je bil sele 46 let.

Ubit umobolnik. Dunaj, 14. aprila. Preiskava je dognala, da so umobolnega knjigoveznega pomočnika Jurija Feigla v deželni umobolnici v Steinhofu strežaji tako neusmiljeno mučili, da je umrl vsled poškodb.

Strokovni pregled.

— **Strokovni kongres.** Zastopniki strokovno organiziranih sodrugov so na velikonočne praznike na Dunaju izvršili znamenito delo. Sesli so se na svoje občne zbere zastopniki Zveze lesnih delavcev, Strokovne Zveze tobačnih delavcev in delavk, Zveze delavcev s kamnom, Unije opekarških delavcev, Društva trgovskih nastavljenecv, Društva klobučarskih delavcev in Društva poljedelskih delavcev Nižje Avstrije. Tudi zastopniki mladenskih organizacij so prišli na svoj zbor, kjer so se razgovarjali z vso resnobo o nalogi mladine. Prav zanimiv je bil občni zbor Zveze lesnih delavcev. Prišlo je 196 delegatov ter precejšnje število gostov, kakor zastopnik soc. dem. poslanske zveze Reumann, strok. komisije Hueber, praske komisije Halik, za zvezo nemških lesnih delavcev Laupert, za ogrske Castelini, za hrvaške Bukseg, za Rumunce Hoppe i. t. d. Poročilo načelstva je podal Gross, referat o prispevkih in podporah Zveze sodrug Widholz. — Občnega zbora Strokovne Zveze tob. delavcev in delavk se je udeležilo 48 delegatov. O delovanju je poročal sodrug Pattermann. Strokovna Zveza je imela konec l. 1908. 7460 članov. O organizaciji in gospodarskih razmerah tob. delavstva je poročal tudi sodr. Pattermann. Posl. Schrammel je izjavil, da bodo soc. dem. poslanci z vso vnmemo zastopali zahteve tob. delavstva. — Poljski in gozdni delavci Nižje Avstrije so imeli svoj zbor, ki je sklenil v principu pristop v Državno Zvezo poljskih in gozdnih delavcev. Isto je izjavil zastopnik srbskega društva gozdnih in poljskih delavcev.

— **Lesnim delavcem v Ljubljani** naznanja odbor skupine lesnih delavcev v Ljubljani, da se vrši v nedeljo, dne 18. aprila 1909 ob 9. uri dopoldan v salonu gostilne pri «Levu» shod z zelo važnim dnevnim redom. Pozivajo se vsi sodrugi,

naj se polnoštevilno in zanesljivo udeležijo tega zborovanja. Vabila jim bodo izročena po zaupnikih.

— **Zveza rudarjev na Nemškem** (Der Deutsche Bergarbeiterverband) je v l. 1908. zopet pridobil nekaj nad 5000 novih članov. Dohodki (članski doneski) so se pomnožili za 100.000 kron. Skupni dohodki Zveze so iznašali v l. 1908. 2 019 203 marke 84 pf. Premečenje Zveze znaša 2 816 944 mark 4 pf.

— **Zveza ameriških rudarjev**, ki se imenuje «United Mine Workers» je imela v decembru leta 1908 — 294.746 članov. V letu 1908 pa je imela dohodkov 806 882 49 dolarjev. (En dolar = 4 K 96 vin)

Milko Krapeš

urar in trgovec z zlatino, zapriseženi sodnijski cenilec, Ljubljana, Jurčičev trg 3

prilaga svoje bogato zalogo različnih stenskih in žepnih ur, kakor tudi zlatih in srebrnih verižic, uhanov in prstanov. V zalogi imam tudi gramofone in plošče s slovenskimi napetimi in godbo. Z ozirom na bližajoče se velikonočne in binkošne praznike, naj nihče ne zamudi te prilike, ker bodem prodajal po znatno nizkih cenah. Malo dobička, veliko prometa! Cenike pošiljam zastoj in poštne prosto! 52-21

Katinka Widmayer

trgovina pri „Solncu“ za vodo
Pogačarjev trg

prilaga svojo veliko zalogo 45-9

perila za dame, gospode in otroke. Rokavice, nogavice, kravate, bluže, oblečke, predpasnike, čepice, i. t. d. Vezenje umetnih cvetlic. Nagrobne vence s trakovi. Vsa oprava za novorojenčke. Damski slamniki najnovejše mode. Krasne „peče“ vedno v zalogi. Specialiteta za delavce: Celuloid-ovratniki, prsa in manšete.

Nizke cene.

J. Jax & sin

LJUBLJANA
Dunajska cesta št. 17

prilaga svojo bogato zalogo

šivalnih strojev

za rodbino in obrt.
Pisalni stroji „ADLER“.

Vozna kolesa.

Ceniki zastoj in franko. 24-12

Nova stavba

v Rožni dolini št. 215

se iz proste roke prodaja.

Istotam se oddajo 3-3

stanovanja

za majev termin.

Ernest Skof.

Kavarna „Unione“ v Trstu

ulica Caserma in Torre Bianca
se priporoča.

Krasno

pomladansko zalogo modnega blaga za gospode in dame, priporoča:

Engelbert Skušek

Ljubljana

Mestni trg št. 19.

104-52

Putniki v Ameriko
Kateri želijo dobro, po ceni in
zanesljivo potovati naj se obrnejo
na
Simona Ainetek
v Ljubljani Kolodvorska ulica št. 3
Kuharica in Pojasnita depla za krajina

GRIČAR & MEJAČ, Ljubljana

Prešernove ulice št. 9

prilaga v največji izbiri po najnižjih cenah 24-14

obleke za gospode, obleke za dečke, obleke za otroke, površnike za gospode in dečke, žakete za dame, paleto za dame, plašče za deklice.

J. Grobelnik, Ljubljana

Ker sem oddal trgovino na debelo, uljudno sporočam, da sem znatno povečal

svojo manufakturno trgovino na drobno, Pred škofijo št. 1.

Lepe novosti za
damske obleke in bluže.

Schrollovi sifoni.

Čisto platno.

Namizno perilo in
robc, 10-6

Nakupil sem osebno na Dunaju,
Brnu po brezkonkurenčnih cenah

sukno za moške obleke in površnike

že od K 2- naprej do naj-finejših vrst.

Velika

zaloga preprog,

zaves, garnitur

in odej.

Predno nakupite letnega blaga, blagovolite si ogledati mojo veliko, na novo založeno zalogo in pa zahtevajte uzorce. — Prepričali se boste, da kupite ceno in dobro!

Zahtevajte po vseh gostilnah, kavarnah in brivnicah „Rdeči Prapor“!

Nizke cene! Velika suknena zaloga!

Priporočljiva slovenska trgovina za moško in žensko blago pri 52-22

sv. Cirilu in Metodu

Ljubljana, Singarjeve ulice 1.

Gostilna pri „Panju“

Vegove ulice

Naznanjam slav. občinstvu, da točim izvrstno

namizno vino

po sledečih najnižjih cenah:

Vis, belo	pol litra	28 hel.
„ črno	„	28 „
Istrsko	„	32 „
Rebula	„	34 „
Rizling, goriški	„	36 „
Muškatleec	„	40 „
Dolenjec	„	40 „
Marsala	„	80 „
Pelinkovec (Wermouth)	„	80 „

Od 25 litrov naprej še oceneje.

Za pristnost vina se jamči.

Za obilen obisk se priporoča 10-9

Leonardo Galante

gostilničar pri „Panju“.

Dobi se tudi tu- in inozemska vina v steklenicah po najnižjih cenah.

35 letni velik uspeh!

52-21

Močan želodec,
pravilno prebavo
ter odprtje telesa

se doseže, ako se uporablja mnogo-
gokrat odlikovano

želodčno tinkturo

lekarna Piccolija

Ljubljana, Dunajska cesta.

Steklenica 20 v. Naročila po povzetju.

Dolniška družba združenih pivovaren Žalec in Laški trg

Telefon št. 168.

v Ljubljani

Telefon št. 168.

prilaga svoje

izborna pivo v sodcih in steklenicah.

ZALOGA V SPODNJI ŠIŠKI.

52-14